

**Belgische Kamer
van Volksvertegenwoordigers**

GEWONE ZITTING 1997-1998 (*)

20 JANUARI 1998

WETSVOORSTEL

**betreffende het kosteloos of
gedeeltelijk kosteloos optreden van
advocaten**

AMENDEMENTEN

N° 17 VAN DE REGERING

Art. 3

Dit artikel vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 3. — In het tweede deel, boek III, titel I, van het Gerechtelijk Wetboek, worden onder een hoofdstuk IIIbis (nieuw), met als opschrift « De rechts-hulp », de volgende bepalingen ingevoegd :

« *Afdeling I*

Algemene bepaling

Art. 455

Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder :

1° eerstelijnsrechtshulp : de rechtshulp die aan een natuurlijke persoon wordt verleend in de vorm

Zie :

- 549 - 95 / 96 :

- N° 1 : Wetsvoorstel van de heren J.-J. Viseur, Vandeurzen, Beaufays en Mevr. de T'Serclaes.
- N°s 2 en 3 : Amendementen.

(*) Vierde zitting van de 49e zittingsperiode.

**Chambre des Représentants
de Belgique**

SESSION ORDINAIRE 1997-1998 (*)

20 JANVIER 1998

PROPOSITION DE LOI

**relative à l'intervention gratuite
ou partiellement gratuite
des avocats**

AMENDEMENTS

N° 17 DU GOUVERNEMENT

Art. 3

Remplacer cet article par la disposition suivante :

« Art. 3. — Dans la deuxième partie, livre III, titre premier du Code judiciaire sont insérées, sous un chapitre IIIbis (nouveau), intitulé « L'aide juridique », les dispositions suivantes :

« *Section première*

Dispositions générales

Art. 455

Pour l'application du présent article, il faut entendre par :

1° aide juridique de première ligne : l'aide juridique accordée à une personne physique sous la forme

Voir :

- 549 - 95 / 96 :

- N° 1 : Proposition de loi de MM. J.-J. Viseur, Vandeurzen, Beaufays et Mme de T'Serclaes.
- N°s 2 et 3 : Amendements.

(*) Quatrième session de la 49e législature.

van juridische informatie, een juridisch advies of de verwijzing naar een gespecialiseerde instantie of organisatie;

2° tweedelijsrechtshulp : de rechtshulp die wordt verstrekt aan een natuurlijke persoon onder de vorm van een meer omstandig juridisch advies, meer uitgebreide juridische bijstand, procedurebijstand, een rechtstreeks contact met een tegenpartij, bijstand bij een geding met inbegrip van de vertegenwoordiging zoals bepaald bij artikel 728;

3° bureau : het bureau voor rechtshulp, ingesteld door de raad van de Orde van advocaten naar de regels die hij bepaalt in overleg met de Nationale Orde van Advocaten en belast met de organisatie van het verstrekken van tweedelijsrechtshulp door de advocaten;

4° rechtshulporganisatie : een organisatie die actief is inzake eerstelijsrechtshulp in een gerechtelijk arrondissement;

5° beroepscommissie : de commissie die oordeelt over het hoger beroep tegen beslissingen tot het niet toekennen van tweedelijsrechtshulp door het bureau.

Afdeling II

De rechtshulpcommissie

Art. 455¹

In elk gerechtelijk arrondissement wordt een rechtshulpcommissie opgericht. De rechtshulpcommissie heeft rechtspersoonlijkheid. Evenwel zijn er in het rechterlijk arrondissement Brussel twee rechtshulpcommissies, de Franse rechtshulpcommissie en de Nederlandse rechtshulpcommissie.

Zij is paritair samengesteld uit advocaten en vertegenwoordigers van rechtshulporganisaties.

De advocaten worden verkozen door de Orde van advocaten van het gerechtelijk arrondissement. De Koning bepaalt de regels betreffende de samenstelling en de werking van de rechtshulpcommissies bij een in Ministerraad overlegd besluit.

Art. 455²

§ 1. De opdrachten van de rechtshulpcommissie zijn :

1° de permanenties voor eerstelijsrechtshulp organiseren en de mogelijkheden inzake decentralisatie onderzoeken;

2° het overleg en de coördinatie bevorderen tussen organisaties en diensten die eerstelijsrechtshulp bieden binnen het rechterlijk arrondissement;

d'information juridique, d'un renseignement juridique ou d'un renvoi vers une instance ou une organisation spécialisée;

2° aide juridique de deuxième ligne : l'aide juridique accordée à une personne physique sous la forme d'un avis juridique plus circonstancié, d'une assistance juridique plus étendue, d'une assistance dans le cadre d'une procédure, d'un contact direct avec une partie adverse, d'une assistance dans le cadre d'un procès y compris la représentation conformément à l'article 728;

3° bureau : le bureau d'aide juridique, instauré par le conseil de l'Ordre des avocats selon les règles qu'il détermine en concertation avec l'Ordre National des Avocats et chargé d'organiser l'aide juridique de deuxième ligne par les avocats;

4° organisation d'aide juridique : toute organisation active en matière d'aide juridique de première ligne dans un arrondissement judiciaire;

5° commission de recours : la commission qui se prononce sur le recours introduit contre les décisions refusant le bénéfice d'une aide juridique de deuxième ligne par le bureau.

Section II

De la commission d'aide juridique

Art. 455¹

Une commission d'aide juridique est constituée dans chaque arrondissement judiciaire. Toutefois, dans l'arrondissement judiciaire de Bruxelles, deux commissions d'aide juridique sont constituées : la commission d'aide juridique française et la commission d'aide juridique néerlandaise.

La commission d'aide juridique a la personnalité juridique.

Les avocats sont élus par l'Ordre des avocats du barreau de l'arrondissement judiciaire. Le Roi détermine, par un arrêté délibéré en conseil des Ministres, les règles relatives à la composition et au fonctionnement des commissions d'aide juridique.

Art. 455²

§ 1er. La commission d'aide juridique a pour mission :

1° d'organiser des permanences d'aide juridique de première ligne et d'évaluer les possibilités de décentralisation;

2° de promouvoir la concertation et la coordination entre les organisations et les services qui offrent de l'aide juridique de première ligne dans l'arrondissement judiciaire;

3° overeenkomsten inzake doorverwijzing op het niveau van de eerstelijnsrechtshulp bevorderen en evalueren;

4° de bekendheid van de eerstelijnsrechtshulp bevorderen, met bijzondere aandacht voor de sociaal meest kwetsbare groepen;

5° jaarlijks de verslagen inzake de eerstelijnsrechtshulp en de tweedelijnsrechtshulp evalueren en deze evaluaties met het verslag inzake eerstelijnsrechtshulp aan de minister van Justitie meedelen.

§ 2. Met toepassing van § 1, 4°, zorgt de rechtshulpcommissie ervoor dat omstandige praktische informatie in verband met de eerstelijnsrechtshulp onder meer beschikbaar is op de plaatsen waar rechtshulp wordt verstrekt en daarenboven bij de griffies, parketten, gerechtsdeurwaarders alsook bij de gemeenten en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn van het rechterlijk arrondissement.

Afdeling III

De eerstelijnsrechtshulp

Art. 455³

§ 1. Onverminderd de eerstelijnsrechtshulp die andere rechtshulporganisaties verstrekken, organiseert de rechtshulpcommissie de eerstelijnsrechtshulp die door de advocaten wordt verstrekt.

Daartoe sluit de rechtshulpcommissie overeenkomsten met de advocaten die aan de rechtshulp wensen mee te werken.

Deze hulp wordt verleend aan iedereen die hierom verzoekt, volgens de modaliteiten die daartoe door de rechtshulpcommissie worden bepaald.

§ 2. Voor deze rechtshulp wordt aan de aanvrager een forfaitaire bijdrage gevraagd die door Koning, na advies van de Nationale Orde van Advocaten, wordt vastgesteld. Het advies wordt gegeven binnen een maand na het richten van de vraag om advies. Deze bijdrage is niet verschuldigd door de minvermogenen die bewijzen over onvoldoende inkomsten te beschikken en door de gelijkgestelde personen.

De Koning stelt bij een in Ministerraad overlegd besluit het bedrag van deze inkomsten, de over te leggen bewijsstukken en de gelijkgestelde personen vast.

§ 3. Wanneer blijkt dat doorverwijzing naar een rechtshulporganisatie of tweedelijnsrechtshulp geraaden is, wordt de aanvrager hierover dadelijk geïnformeerd.

De rechtshulporganisatie of het bureau wordt onverwijld ingelicht.

3° de promouvoir et d'évaluer les conventions de renvoi au niveau de l'aide juridique de première ligne;

4° de promouvoir la notoriété de l'aide juridique de première ligne, spécialement auprès des groupes sociaux plus vulnérables;

5° d'évaluer les rapports annuels sur l'aide juridique de première ligne et de deuxième ligne et de transmettre leurs évaluations au ministre de la Justice avec le rapport d'aide juridique de première ligne.

§ 2. En application du § 1er, 4°, la commission d'aide juridique veille à ce que les informations pratiques relatives à l'aide juridique de première ligne soient notamment disponibles aux endroits où l'aide juridique est dispensée, ainsi qu'aux greffes, aux parquets, chez les huissiers de justice et auprès des communes et des centres publics d'aide sociale de l'arrondissement judiciaire.

Section III

De l'aide juridique de première ligne

Art. 455³

§ 1er. Sans préjudice de l'aide juridique de première ligne accordée par d'autres organisations d'aide juridique, la commission d'aide juridique organise l'aide juridique de première ligne qui est assurée par les avocats.

A cette fin, la commission d'aide juridique conclut des conventions avec des avocats qui souhaitent collaborer à l'aide juridique.

Cette aide est accordée à toute personne qui en fait la demande selon les modalités fixées à cette fin par la commission d'aide juridique.

§ 2. Une contribution forfaitaire, fixée par le Roi après l'avis de l'Ordre National des avocats, sera demandée au requérant pour l'aide juridique dispensée. Cet avis est donné dans le mois à partir de la demande d'avis. Cette contribution n'est pas due par les personnes dont les revenus sont insuffisants et par les personnes assimilées.

Le Roi détermine, par un arrêté délibéré en conseil des Ministres, le montants de ces revenus, les pièces justificatives à présenter ainsi que les personnes assimilées.

§ 3. Lorsque le renvoi vers une organisation d'aide juridique ou vers l'aide juridique de deuxième ligne s'avère indiqué, le demandeur en est immédiatement informé.

L'organisation d'aide juridique ou le bureau en est informé sans délai.

Art. 455⁴

De advocaten moeten jaarlijks aan de rechtshulpcommissie verslag doen, op de wijze die door de minister van Justitie wordt bepaald na overleg met de Nationale Orde, over de eerstelijnsrechtshulp die zij verstrekken in de door de rechtshulpcommissie bepaalde plaatsen.

Afdeling IV

Tweedelijnsrechtshulp

Art. 455⁵

Na overleg met de rechtshulpcommissie organiseert het bureau de tweedelijnsrechtshulp die onder meer de inrichting van een wachtdienst voor tweedelijnsrechtshulp omvat.

De Orde van advocaten sluit een overeenkomst met de advocaten die bereid zijn in het kader van het bureau tweedelijnsrechtshulp te verstrekken. De overeenkomst vermeldt de voorkeurmateries van de advocaat. Het bureau deelt de lijst van deze advocaten mee aan de rechtshulpcommissie.

Art. 455⁶

§ 1. Voor het verkrijgen van tweedelijnsrechtshulp verwijzen degenen die eerstelijnsrechtshulp verlenen, de aanvrager door naar het bureau.

Het bureau wijst de advocaat aan die de aanvrager kiest uit degenen aan wie de naam die op de lijst voorkomt.

De advocaat van wie de naam op de lijst voorkomt en tot wie een rechtszoekende zich rechtstreeks heeft gewend, wendt zich tot het bureau voor het verkrijgen van toelating voor het verlenen van tweedelijnsrechtshulp voor zijn cliënt wanneer hij meent dat die in aanmerking kan komen voor gedeeltelijk of volledig kosteloze rechtshulp. De advocaat doet daarbij de stukken toekomen die worden bedoeld in afdeling V van dit hoofdstuk.

In spoedeisende gevallen mag de aanvrager die geen advocaat heeft zich rechtstreeks tot de wachtdienst wenden. Een van de advocaten die dienst heeft, neemt de tweedelijnsrechtshulp voor die aanvrager op zich. Hij doet daarbij de stukken toekomen die worden bedoeld in afdeling V van dit hoofdstuk. De wachtdienst licht daarover het bureau in, dat de tweedelijnsrechtshulp voorlopig kan toekennen.

§ 2. Het bureau brengt de advocaat op de hoogte van zijn aanstelling of bevestigt deze aanstelling.

§ 3. Een advocaat die optreedt naar aanleiding van de toepassing van de bepalingen van dit hoofdstuk mag zich in geen geval rechtstreeks tot de begun-

Art. 455⁴

Les avocats sont tenus de faire annuellement rapport à la commission d'aide juridique selon les modalités établies par le ministre de la Justice après concertation avec l'Ordre National, au sujet de l'aide juridique de première ligne.

Section IV

De l'aide juridique de deuxième ligne

Art. 455⁵

Le bureau organise, après concertation avec la commission d'aide juridique, l'aide juridique de deuxième ligne, qui comprend notamment l'organisation d'une permanence pour l'aide juridique de deuxième ligne.

L'Ordre des avocats conclut une convention avec les avocats désireux de dispenser une aide juridique de deuxième ligne dans le cadre du bureau. La convention mentionne les matières de prédilection de l'avocat. Le bureau transmet la liste de ces avocats à la commission d'aide juridique.

Art. 455⁶

§ 1er. Pour l'obtention d'une aide juridique de deuxième ligne, les personnes dispensant l'aide juridique de première ligne renvoient le demandeur vers le bureau.

Le bureau désigne l'avocat que le demandeur choisit parmi les noms qui figurent sur la liste.

L'avocat dont le nom figure sur la liste et auquel un justiciable s'est adressé directement, demande au bureau la permission de dispenser une aide juridique de deuxième ligne à son client, lorsqu'il estime que celui-ci peut prétendre à une aide juridique partiellement ou entièrement gratuite. L'avocat lui fait parvenir les pièces visées à la section V du présent chapitre.

En cas d'urgence, le demandeur qui n'a pas d'avocat peut s'adresser directement à la permanence. Un des avocats de service assume l'aide juridique de deuxième ligne pour ce demandeur. Cet avocat transmet alors les pièces visées à la section V du présent chapitre. La permanence en informe le bureau, qui peut accorder provisoirement l'aide juridique de deuxième ligne.

§ 2. Le bureau avise l'avocat de sa désignation ou confirme sa désignation.

§ 3. Un avocat qui intervient à la suite de l'application des dispositions du présent chapitre, ne peut en aucun cas s'adresser directement au bénéficiaire en

stigde richten voor betaling van honoraria en kosten, tenzij het bureau toelating geeft inzake voorschotten in spoedeisende gevallen.

Art. 455⁷

Wanneer de begunstigde de taal van de procedure niet spreekt, stelt het bureau hem zo mogelijk een advocaat voor die zijn taal spreekt of een andere taal die hij begrijpt.

Art. 455⁸

De advocaten moeten jaarlijks aan het bureau verslag doen, op de wijze die door de minister van Justitie wordt bepaald na overleg met de Nationale Orde.

Het bureau zendt een samenvatting van dit verslag over aan de rechtshulpcommissie en aan de minister van Justitie, op de wijze die door deze wordt bepaald.

Art. 455⁹

Het is de advocaten verboden tweedelijsrechtshulp te verlenen voor de zaken waarvan zij kennis nemen naar aanleiding van een verzoek voor eerste-lijsrechtshulp.

Afdeling V

Kosteloosheid van de eerste- of tweedelijsrechtshulp

Art. 455¹⁰

De tweedelijsrechtshulp kan gedeeltelijk of volledig kosteloos zijn voor de minvermogenden die over onvoldoende inkomsten beschikken en voor de hiermee gelijkgestelde personen.

De Koning stelt bij een in Ministerraad overlegd besluit het bedrag van deze inkomsten, de over te leggen bewijsstukken en de gelijkgestelde personen vast.

De advocaat voor de eerstelijsrechtshulp en het bureau voor de tweedelijsrechtshulp gaan na of de voorwaarden voor kosteloze rechtshulp vervuld zijn.

Art. 455¹¹

De aanvraag van de kosteloosheid kan mondeling of schriftelijk worden gedaan door de aanvrager of zijn advocaat wiens naam voorkomt op de lijst bedoeld in artikel 455⁵, tweede lid. Behalve in spoedeisende gevallen moeten alle stukken die bewijzen dat

vue du paiement des frais et honoraires, à moins que le bureau l'autorise à percevoir des provisions en cas d'urgence.

Art. 455⁷

Lorsque le bénéficiaire ne parle pas la langue de la procédure, le bureau lui propose dans la mesure du possible un avocat parlant sa langue ou une autre langue qu'il comprend.

Art. 455⁸

Les avocats sont tenus de faire annuellement rapport au bureau selon les modalités établies par le ministre de la Justice après concertation avec l'Ordre national.

Le bureau transmet un résumé de ce rapport à la commission d'aide juridique et au ministre de la Justice selon les modalités établies par celui-ci.

Art. 455⁹

Il est interdit aux avocats de dispenser une aide juridique de deuxième ligne dans les affaires dont ils ont connaissance à la suite d'une demande d'aide juridique de première ligne.

Section V

De la gratuité de l'aide juridique de première ligne et de deuxième ligne

Art. 455¹⁰

L'aide juridique de deuxième ligne peut être partiellement ou entièrement gratuite pour les personnes dont les revenus sont insuffisants ou pour les personnes assimilées.

Le Roi détermine, par un arrêté délibéré en Conseil des Ministres, le montant des revenus, les pièces justificatives ainsi que les personnes assimilées.

L'avocat pour la première ligne et le bureau pour la deuxième ligne vérifient si les conditions de gratuité de l'aide juridique sont remplies.

Art. 455¹¹

La demande de gratuité peut être introduite oralement ou par écrit par le demandeur ou son avocat, dont le nom figure sur la liste visée à l'article 455⁵, alinéa 2. Hormis les cas d'urgence, toutes les pièces prouvant que les conditions fixées en vertu de l'arti-

wordt voldaan aan de voorwaarden vastgesteld met toepassing van artikel 455¹⁰ bij de aanvraag worden gevoegd.

In spoedeisende gevallen wordt door het bureau het voordeel van de gedeeltelijke of volledige kosteloosheid toegekend aan de aanvrager totdat definitief wordt geoordeeld over zijn aanvraag.

De aanvrager is gehouden de over te leggen stukken, die bewijzen dat aan de voorwaarden voldaan is, in te dienen binnen een termijn vastgesteld door het bureau.

In geval van aanvraag van tweedelijsrechtshulp oordeelt het bureau op stukken. De aanvrager of, in voorkomend geval, zijn advocaat, wordt gehoord op zijn verzoek of indien het bureau dit nodig acht.

Kennelijk ongegronde of onbetekenende aanvragen worden geweigerd.

Art. 455¹²

§ 1. Behoudens in geval van urgentie wordt aan de aanvrager en, in voorkomend geval, aan zijn advocaat kennis gegeven van de beslissing binnen vijftien dagen na de beslissing van het bureau.

§ 2. Een beslissing tot weigering van gehele of gedeeltelijke kosteloze tweedelijsrechtshulp wordt gemotiveerd.

De kennisgeving moet informatie bevatten over de procedure die moet worden gevolgd voor het instellen van het hoger beroep bepaald bij artikel 455¹⁴.

Art. 455¹³

In elk gerechtelijk arrondissement wordt een beroepscommissie voor rechtshulp gevormd, bestaande uit :

1° de voorzitter van de arbeidsrechtbank, voorzitter van de commissie;

2° een advocaat van het arrondissement, secretaris van de commissie, aangewezen door de raad van de Orde;

3° een afgevaardigde aangewezen door de vertegenwoordigers van het geheel van de rechtshulporganisaties van de rechtshulpcommissie.

Een plaatsvervanger wordt voor ieder lid aangewezen.

De bepalingen betreffende de wraking van rechters gelden voor de leden van de beroepscommissie. Over de wraking oordeelt de rechtbank van eerste aanleg.

Art. 455¹⁴

Tegen de weigeringsbeslissingen betreffende het toekennen van gedeeltelijk of volledig kosteloze tweedelijsrechtshulp kan hoger beroep worden ingesteld

cle 455¹⁰ sont remplies, doivent être jointes à la demande.

En cas d'urgence, le bénéfice de la gratuité totale ou partielle peut être accordé au demandeur par le bureau jusqu'à ce qu'il statue définitivement sur la demande.

Le demandeur est tenu de produire les pièces prouvant que les conditions sont réunies dans le délai fixé par le bureau.

En cas de demande d'aide juridique de deuxième ligne, le bureau se prononce sur la base des pièces. Le demandeur ou, le cas échéant, son avocat, est entendu lorsqu'il le demande ou lorsque le bureau l'estime nécessaire.

Les demandes manifestement non fondées ou insignifiantes font l'objet de refus.

Art. 455¹²

§ 1er. Hormis du cas d'urgence, le demandeur, et le cas échéant son avocat, est informé de la décision dans les quinze jours de la décision du bureau.

§ 2. Toute décision refusant le bénéfice de la gratuité complète ou partielle de l'aide juridique de deuxième ligne doit être motivée.

La notification de cette décision doit contenir les informations concernant la procédure à suivre pour introduire le recours prévu à l'article 455¹⁴.

Art. 455¹³

Au sein de chaque arrondissement judiciaire est constituée une commission de recours de l'aide juridique, composée :

1° du président du tribunal du travail, président de la commission;

2° d'un avocat de l'arrondissement, secrétaire de la commission, désigné par le conseil de l'Ordre;

3° d'un délégué désigné par les représentants de l'ensemble des organisations d'aide juridique de la commission de l'aide juridique.

Un suppléant sera désigné pour chaque membre.

Les dispositions relatives à la récusation des juges sont applicables aux membres de la commission de recours. Le tribunal de première instance juge de la récusation.

Art. 455¹⁴

Les décisions par lesquelles le bénéfice de l'aide juridique de deuxième ligne partiellement ou entièrement gratuite est refusé, peuvent faire l'objet d'un

voor de beroepscommissie. De termijn om hoger beroep in te stellen, is vijftien dagen te rekenen van de kennisgeving van de beslissing.

Het hoger beroep wordt ingesteld bij brief gericht aan de voorzitter van de beroepscommissie.

De akte van hoger beroep vermeldt :

1° de identiteit van de aanvrager;

2° de beslissing waartegen in hoger beroep wordt gekomen;

3° de uiteenzetting van de grieven;

4° in voorkomend geval de naam van de advocaat van de aanvrager.

Op verzoek van de secretaris van de beroepscommissie bezorgt het bureau dat de beslissing heeft genomen hem het dossier.

De voorzitter van de beroepscommissie bepaalt de dag voor de behandeling van het hoger beroep en de secretaris brengt die bij gewone brief ter kennis van de aanvrager en, in voorkomend geval, zijn advocaat.

De beroepscommissie doet uitspraak binnen dertig dagen nadat beroep is ingesteld.

Binnen acht dagen na de uitspraak geeft de secretaris kennis van de beslissing aan de aanvrager en, in voorkomend geval, aan zijn advocaat.

Tegen deze beslissing staat geen hoger beroep of verzet open.

Afdeling VI

De Staatsvergoeding

Art. 455¹⁵

De Staat kent een subsidie toe aan de rechtshulpcommissies op basis van objectieve criteria, vastgesteld bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit.

Art. 455¹⁶

De Staat kent een vergoeding toe aan de raad van de Orde ten voordele van de advocaten voor de tweedelijnsrechtshulp die zij hebben verleend aan de rechthebbers.

De Koning bepaalt bij een in Ministerraad overlegd besluit, na advies van de Nationale Orde van Advocaten, de voorwaarden van toekenning, het tarief in punten en de wijze van betaling van de vergoeding voor de tweedelijnsrechtshulp. ».

recours devant la commission de recours dans les quinze jours de la notification de la décision.

Le recours est introduit par lettre adressée au président de la commission de recours.

L'acte de recours mentionne :

1° l'identité du demandeur;

2° la décision dont il est fait appel;

3° le libellé des griefs;

4° le cas échéant, le nom de l'avocat du demandeur.

A la demande du secrétaire de la commission de recours, le bureau qui a pris la décision lui communique le dossier.

Le président de la commission de recours fixe la date d'audience, et le secrétaire porte celle-ci à la connaissance du demandeur et, le cas échéant, de son avocat par courrier ordinaire.

La commission de recours rend sa décision dans les trente jours de l'introduction du recours.

Dans les huit jours du prononcé, le secrétaire donne connaissance de la décision au demandeur et, le cas échéant, à son avocat.

Cette décision n'est susceptible d'aucun recours.

Section VI

De l'indemnité allouée par l'Etat

Art. 455¹⁵

L'Etat alloue une subside aux commissions d'aide juridique sur la base de critères objectifs, fixés par un arrêté royal, délibéré en conseil des Ministres.

Art. 455¹⁶

L'Etat alloue une indemnité au conseil de l'Ordre en faveur des avocats pour l'aide juridique de deuxième ligne qu'ils dispensent à ces bénéficiaires.

Le Roi détermine, par un arrêté royal délibéré en Conseil des Ministres et après avis de l'Ordre national des avocats, les conditions d'octroi, la tarification par points et les modalités de paiement de l'indemnité pour l'aide juridique de deuxième ligne. ».

N° 18 VAN DE HEER LANDUYT c.s.

Art. 4bis (nieuw)

Een artikel 4bis (nieuw) invoegen, luidend :

« Art. 4bis. — In artikel 459 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 19 november 1992, worden tussen het eerste en het tweede lid de volgende leden ingevoegd :

« Voorafgaand aan zijn gerechtelijke of buitengerechtelijke tussenkomst, sluit de advocaat met zijn cliënt een schriftelijke overeenkomst, die door beiden ondertekend wordt en die minstens de volgende vermeldingen bevat :

1° de naam, de voornaam en de woonplaats van alle partijen in het geding;

2° de preciese berekeningswijze van het ereloon;

3° de preciese berekeningswijze van de kantoorkosten;

4° het bedrag van het voorschot;

5° de woorden « deze overeenkomst wordt opgesteld in zoveel exemplaren als er ondertekende partijen zijn en waarvan iedere partij erkent een exemplaar te hebben ontvangen »;

6° de dagtekening.

Bij gebreke aan dergelijke overeenkomst kan de advocaat zijn ereloon en kosten niet invorderen. ». ».

VERANTWOORDING

Dit amendement neemt de inhoud over van het wetsvoorstel tot wijziging van artikel 459 van het Gerechtelijk Wetboek, Gedr. St., Kamer, 1996-1997, n° 1072/1.

Tijdens de hoorzitting in de commissie voor de Justitie van 5 november 1997 verklaarde de deken van de Nationale Orde voor de advocaten dat de schrik voor de honoraria en kosten een ernstige hinderpaal vormt voor de rechtszoekenden om een advocaat te raadplegen, waardoor hun rechten soms worden geschaad. De vaagheid en de onvoorspelbaarheid van de berekening van de honoraria en kosten spelen hierin volgens de deken een belangrijke rol.

Dit probleem bestaat niet voor twee bevolkingsgroepen : de zeer hoge inkomens, aangezien de hoogte van de honoraria voor hen überhaupt geen belemmering vormt, en de zeer lage inkomens, aangezien zij recht hebben op kosteloze rechtshulp.

Het probleem treft dus de zogenaamde « middengroep », voor wie het wetsvoorstel niets regelt.

Krachtens artikel 459 van het Gerechtelijk Wetboek begroten advocaten hun ereloon met de bescheidenheid die van hun ambt moet worden verwacht. Deze cryptische omschrijving van de wetgever duidt op een aanzienlijke appreciatievrijheid van de advocaat. Niettemin heeft de wetgever de nodige waarborgen ingebouwd om de billijkheid te laten zegevieren. De cliënt kan via de raad van de Orde van advocaten of via een procedure bij de rechtbank aantonen dat de begroting niet met een billijk gematigdheid is vastgesteld.

De relatie advocaat-client is gebaseerd op wederzijds vertrouwen. Dit vertrouwen gaat zeer dikwijls verloren

N° 18 DE M. LANDUYT ET CONSORTS

Art. 4bis (nouveau)

Insérer un article 4bis (nouveau), libellé comme suit :

« Art. 4bis. — Dans l'article 459 du Code judiciaire, modifié par la loi du 19 novembre 1992, les alinéas suivants sont insérés entre les alinéas 1er et 2 :

« Préalablement à son intervention judiciaire ou extrajudiciaire, l'avocat conclut avec son client une convention écrite, qui est signée par les deux parties et qui contient au moins les mentions suivantes :

1° les nom, prénom et domicile de toutes les parties à la cause;

2° le mode de calcul précis des honoraires;

3° le mode de calcul précis des frais de bureau;

4° le montant de la provision;

5° les mots « la présente convention est établie en autant d'exemplaires qu'il y a de parties signataires, chaque partie reconnaissant avoir reçu un exemplaire »;

6° la date.

A défaut d'une telle convention, l'avocat ne peut percevoir ni frais ni honoraires. ». ».

JUSTIFICATION

Cet amendement reprend les dispositions de la proposition de loi modifiant l'article 459 du Code judiciaire (Doc. Chambre n° 1072/1-96/97).

Au cours de son audition par la commission de la Justice le 5 novembre 1997, le doyen de l'Ordre national des avocats a déclaré que la crainte des honoraires et des frais dissuadait dans une mesure importante les demandeurs de consulter un avocat, ce qui préjudicie quelquefois à leurs droits. Le doyen estime que le caractère flou et imprévisible du calcul des honoraires et des frais joue en l'occurrence un rôle important.

Ce problème ne concerne pas deux couches de la population, à savoir les personnes à très hauts revenus, étant donné que l'importance des honoraires n'est absolument pas un obstacle pour elles, et les personnes à très bas revenus, étant donné qu'elles ont droit à l'aide juridique gratuite.

Le problème concerne donc la couche médiane de la population, pour qui la proposition de loi n'apporte aucune solution.

Aux termes de l'article 459 du Code judiciaire, les avocats taxent leurs honoraires avec la discrétion qu'on doit attendre de leur ministère. Cette formulation cryptique voulue, adoptée par le législateur, laisse une grande liberté d'appréciation à l'avocat. Les garanties nécessaires ont néanmoins été prévues pour que l'équité triomphe. C'est ainsi que le client peut, par le biais du Conseil de l'Ordre des avocats ou d'une procédure judiciaire, montrer que la fixation excède les bornes d'une juste modération.

Il y a, entre l'avocat et son client, une relation de confiance réciproque. Cette confiance est très souvent ébran-

wanneer de cliënt de ereloonnota van zijn advocaat ontvangt. Het aantal betwistingen omtrent de staat van het ereloon neemt toe.

Dit voorstel beoogt de transparantie in de relatie tussen de advocaat en zijn cliënt te verbeteren en eveneens de rechtstoegankelijkheid te vergroten.

De voorafgaandelijke schriftelijke overeenkomst moet de cliënt meer inzicht verschaffen in de berekening van het ereloon van zijn advocaat.

De overeenkomst zal de advocaat ertoe aanzetten om met vaste kostentarieven te werken. Dit wetsvoorstel laat de mogelijkheid open om voor specifieke doelgroepen (bijvoorbeeld sociaal zwakkeren) aangepaste tarieven te hanteren.

Uiteindelijk blijft de garantie behouden dat een goedkoop advocaat goedkoop kan werken, en dat de cliënt bewust een duurdere advocaat kan kiezen.

De advocaat wordt aangespoord om zo'n overeenkomst te sluiten, vermits hij zonder overeenkomst zijn ereloon en kosten niet kan invorderen.

R. LANDUYT
D. VANDENBOSSCHE
P. ROOSE

N° 19 VAN DE HEREN LANDUYT EN VANDENBOSSCHE

Art. 4ter (nieuw)

Een artikel 4ter (nieuw) invoegen, luidend :

« Art. 4ter. — Een artikel 728bis, luidend als volgt, wordt in het Gerechtelijk Wetboek ingevoegd :

« Art. 728bis. — In de huurgeschillen, als bedoeld in artikel 591, 1°, mag de huurder zich laten vertegenwoordigen door de afgevaardigde van een vereniging zonder winstgevend doel, die als voornaamste maatschappelijk doel heeft de belangen van de huurders te verdedigen en die door de overheid erkend is als huurdersbond of door de overheid, onder welke vorm ook, voor haar werking op dat stuk gesubsidieerd wordt. ». ».

VERANTWOORDING

Dit amendement neemt de inhoud over van het wetsvoorstel waarbij aan huurdersbonden het recht van vertegenwoordiging in rechte wordt toegekend, (Gedr. St., Kamer, n° 500/1-95/96).

Dit voorstel komt tegemoet aan de bekommernissen inzake het democratiseren van de rechtstoegang. Vele huurders schrikken er immers voor terug om voor hun rechten via een procedure op te komen ondanks het feit dat de vredegerichten de meest laagdrempelige rechtbanken zijn. Ook de eventuele kosten van een advocaat schrikken vele mensen af. Dit voorstel draagt ertoe bij tegemoet te komen aan deze problemen, waarvan onder andere het *Algemene Verslag over de Armoede* een concrete schets geeft.

Sinds de hervorming van het Gerechtelijk Wetboek kunnen niet-advocaten de partijen in gerechtelijke procedures bijstand verlenen. Meer bepaald gaat het om rechtszaken

lée lorsque le client reçoit la note d'honoraires de son avocat. Les états d'honoraires sont de plus en plus souvent contestés.

La présente proposition a pour objet de rendre plus transparente la relation entre l'avocat et son client et de faire en sorte que la justice soit plus accessible.

L'établissement d'une convention écrite préalable permettrait au client de mieux comprendre le calcul des honoraires de son conseil.

Ayant établi une convention, l'avocat aura tendance à appliquer des tarifs fixes. La présente proposition de loi laisse par ailleurs aux avocats la possibilité de pratiquer des tarifs adaptés en faveur de certains groupes spécifiques (par exemple, les cas sociaux).

En fin de compte, l'avocat qui pratique des tarifs peu élevés a la garantie de pouvoir le faire et le client conserve le loisir de choisir un avocat plus coûteux.

L'avocat a intérêt à conclure une telle convention, étant donné qu'à défaut de celle-ci, il ne peut percevoir ni frais ni honoraires.

N° 19 DE MM. LANDUYT ET VANDENBOSSCHE

Art. 4ter (nouveau)

Insérer un article 4ter (nouveau), libellé comme suit :

« Art. 4ter. — Un article 728bis, libellé comme suit, est inséré dans le Code judiciaire :

« Art. 728bis. — Dans les litiges en matière de louage visés à l'article 591, 1°, le locataire peut se faire représenter par le délégué d'une association sans but lucratif qui a pour objet social principal la défense des intérêts des locataires et qui est reconnue par les pouvoirs publics en tant que syndicat des locataires ou est subventionnée par les pouvoirs publics, de quelque manière que ce soit, pour son action en ce domaine. ». ».

JUSTIFICATION

Cet amendement reprend les dispositions de la proposition de loi octroyant le droit de représentation en justice aux syndicats de locataires (Doc. Chambre, n° 500/1-95/96).

La présente proposition répond aux préoccupations afin de démocratiser l'accès à la justice. Nombreux sont en effet les locataires qui renoncent à défendre leurs droits dans le cadre d'une procédure, et ce, malgré que les justices de paix soient les tribunaux les plus accessibles. Les frais d'avocat éventuels dissuadent également de nombreuses personnes. La présente proposition contribue à résoudre les problèmes précités, qui ont notamment été décrits dans le *Rapport général sur la pauvreté*.

Depuis la réforme du Code judiciaire, des personnes n'ayant pas la qualité d'avocat peuvent assister les parties dans certaines procédures judiciaires. Il s'agit en particu-

waarbij de vakbonden of de ziekenfondsen hun aangesloten leden kunnen verdedigen. Ook de OCMW's kunnen in bepaalde omstandigheden een dergelijke bijstand verlenen. Deze regeling is terug te vinden in artikel 728 van het Gerechtelijk Wetboek, dat concrete inhoud geeft aan artikel 440 van hetzelfde wetboek; dit artikel bepaald dat behoudens de uitzonderingen vastgelegd bij wet, uitsluitend advocaten voor de rechtbanken kunnen pleiten (pleitmonopolie advocatuur).

Deze afwijkingen op het genoemde pleitmonopolie zijn ingegeven door de vaststelling dat de « vrijgestelden » van deze organisaties de betrokken betwistingen inhoudelijk veel beter kennen en correcter kunnen inschatten; zij worden immers dagdagelijks met de betrokken, vaak ingewikkelde wetgeving geconfronteerd.

Dezelfde vaststelling kan vandaag gedaan worden wat betreft de huurgeschillen. Het lijkt geen twijfel dat de huurdersbonden ter zake een grote en ernstige deskundigheid uitgebouwd hebben. Daarom stellen wij voor vertegenwoordigers van deze huurdersbonden voor de rechtbank (in hoofdzaak de vrederechten) te laten optreden in huurgeschillen, op voorwaarde dat zij als vereniging zonder winstoogmerk erkend of gesubsidieerd worden. Het is immers zo dat de regeling verschilt van gewest tot gewest. In Vlaanderen worden de huurdersbonden door de Vlaamse regering erkend en gesubsidieerd sinds 1993. In Wallonië krijgen zij vanuit het ministerie van Cultuur een subsidie in het kader van de permanente vorming. In Brussel is er sprake van zowel een erkenning als een subsidiëring voor de werking.

R. LANDUYT
D. VANDENBOSSCHE

N° 20 VAN DE HEREN DUQUESNE EN REYNDERS

Art. 3

In het voorgestelde artikel 455ter, het derde lid aanvullen als volgt :

« 7° voor de begunstigde zo nodig een tolk aan te wijzen op advies van de advocaat. ».

N° 21 VAN DE HEREN DUQUESNE EN REYNDERS

(In bijkomende orde op amendement n° 12, Stuk n° 549/2 - 95/96)

Art. 3

Paragraaf 1, eerste lid van artikel 455quinquies aanvullen als volgt :

« , die lid is van het OCMW van de hoofdplaats van het rechterlijk arrondissement. ».

lier d'affaires dans lesquelles les syndicats ou les mutualités peuvent représenter leurs affiliés. Les CPAS peuvent également prêter leur assistance dans certaines circonstances. Ce régime de représentation est instauré par l'article 728 du Code judiciaire, qui concrétise l'article 440 du même Code. Ce dernier article prévoit que sauf les exceptions prévues par la loi, seuls les avocats ont le droit de plaider devant les tribunaux (monopole du barreau en matière de plaidoiries).

Ces dérogations à la disposition précitée ont été inspirées par le constat que les « permanents » de ces organisations ont une bien meilleure connaissance des litiges en question et sont mieux placés pour en apprécier correctement la portée, dans la mesure où ils sont quotidiennement confrontés à la législation souvent complexe qui s'y applique.

Le même constat peut être fait à l'heure actuelle en ce qui concerne les litiges en matière de louage. Il ne fait aucun doute que les syndicats de locataires ont acquis une grande compétence en la matière. Aussi proposons-nous que les représentants de ces syndicats puissent ester en justice (principalement devant les justices de paix) dans les conflits en matière de louage, à condition que ces syndicats soient reconnus ou subventionnés en tant qu'associations sans but lucratif. Le statut de ces syndicats diffère selon les régions. En Flandre, les syndicats de locataires sont reconnus et subventionnés par le gouvernement flamand depuis 1993. En Wallonie, le ministère de la Culture les subventionne dans le cadre de la formation permanente. Dans la région de Bruxelles-capitale, il est envisagé de les reconnaître et de leur octroyer une subvention de fonctionnement.

N° 20 DE MM. DUQUESNE ET REYNDERS

Art. 3

Compléter l'article 455ter, alinéa 3 proposé comme suit :

« 7° de désigner pour le bénéficiaire, s'il échet, un interprète, sur avis de l'avocat. ».

N° 21 DE MM. DUQUESNE ET REYNDERS

(En ordre subsidiaire à l'amendement n° 12, Doc. n° 549/2 - 95/96)

Art. 3

Compléter l'article 455quinquies, § 1er, alinéa 1er, comme suit :

« , membre du CPAS au chef-lieu de l'arrondissement judiciaire. ».

N^r 22 VAN DE HEREN DUQUESNE EN REYNDERS

(In bijkomende orde op amendement n^r 1, Stuk n^r 549/2-95/96)

Art. 3

In het voorgestelde artikel 455bis de volgende wijzigingen aanbrengen :

1° Het derde lid van § 1 weglaten.

2° Een § 2bis invoegen, luidend als volgt :

« § 2bis. *Elke aanvrager met een inkomen dat hoger ligt dan het bedrag bepaald bij artikel 1409, § 1, maar met een beschikbaar inkomen dat wegens het beslag dat op zijn inkomsten is gelegd lager ligt dan dat bedrag, heeft recht op gedeeltelijke rechtshulp waarvan het bureau bepaalt op welke wijze die met uitstel wordt terugbetaald.* ».

N^r 23 VAN DE HEREN DUQUESNE EN REYNDERS

(In tweede bijkomende orde)

Art. 3

In § 1 van het voorgestelde artikel 455bis, het derde lid vervangen als volgt :

« *Het inkomen wordt eveneens als ontoereikend beschouwd wanneer het lager ligt dan het voormelde bedrag wegens het beslag dat is gelegd op het inkomen van de aanvrager.* ».

N^r 24 VAN DE HEREN DUQUESNE EN REYNDERS

(In derde bijkomende orde)

Art. 3

In § 1 van het voorgestelde artikel 455bis, in het derde lid, tussen de woorden « indien het door » en het woord « schuldenlast », de woorden « een uit uitzonderlijke omstandigheden voortkomende » invoegen.

N° 22 DE MM. DUQUESNE ET REYNDERS

(En ordre subsidiaire à l'amendement n° 1, Doc. n° 549/2-95/96)

Art. 3

A l'article 455bis proposé, apporter les modifications suivantes :

1° Supprimer l'alinéa 3 du § 1er.

2° Insérer un § 2bis, libellé comme suit :

« § 2bis. *Tout demandeur dont les revenus sont supérieurs au montant fixé par l'article 1409, § 1er, mais dont les revenus disponibles sont inférieurs à ce montant, en raison des saisies opérées sur ses revenus, a droit à une aide légale partielle dont les modalités du remboursement différé sont fixées par le Bureau.* ».

N° 23 DE MM. DUQUESNE ET REYNDERS

(En deuxième ordre subsidiaire)

Art. 3

Remplacer l'alinéa 3 de l'article 455bis, § 1er, proposé par ce qui suit :

« *Les revenus sont également considérés comme insuffisants lorsqu'ils sont inférieurs au montant précité en raison des saisies opérés sur les revenus du demandeur.* ».

N° 24 DE MM. DUQUESNE ET REYNDERS

(En troisième ordre subsidiaire)

Art. 3

Compléter l'article 455bis, § 1er, alinéa 3, proposé, comme suit : « résultant de circonstances exceptionnelles ».

A. DUQUESNE
D. REYNDERS